

*Хоменко Лілія Володимирівна,
учитель української мови та літератури
комунального закладу «Сновська гімназія»
Чернігівської обласної ради,
старший учитель*

ОБРАЗ НАТАЛКИ ІЗ П'ЄСИ І. КОТЛЯРЕВСЬКОГО «НАТАЛКА-ПОЛТАВКА»

Конспект уроку

*«Наталка Полтавка» –
світла, незаймана квітка народної поезії.
І. Карпенко-Карий*

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. Організаційний момент

II. Визначення теми та мети уроку. Мотивація навчальної діяльності

1. Слово вчителя. Робота над епіграфом уроку

Сьогодні ми продовжуємо працювати над перлиною української класики – п'єсою Івана Петровича Котляревського «Наталка Полтавка». Прочитайте епіграф до уроку. Обґрунтуйте слова Івана Карпенка-Карого. (Звучить одна з пісень Наталки).

Тема уроку: Образ Наталки із п'єси І. Котляревського «Наталка Полтавка».
(Учні записують у зошит тему уроку).

2. «Очікування»

Сьогодні йтиметься про...

Я вважаю, що на уроці ми навчимося...

Будемо розвивати...

Будемо виховувати в собі ...

III. Актуалізація опорних знань учнів

– На минулому уроці ми ознайомились із шедевром української літератури – п'єсою І. Котляревського «Наталка Полтавка». А зараз перевіримо, як ви засвоїли матеріал.

1. Цитатний диктант

Завдання. За наведеними рядками визначте, про кого йдеться:

- «Ти був бідним, любив мене — і за те потерпів і мусив мене оставити; я тебе любила і тепер люблю». (Петра)
- Хто про себе говорить: «Противні мні статут і розділи, / Позви і копи страх надоїли, / Несносен мні синкліт весь бумажний, / Противен тож і чин мой преважний?» (Возний Тетерваковський)
- «Не багата я і проста, но чесного роду, / Не стижуся прясти, шити і носити воду?» (Наталка)
- Хто з героїв характеризує виборного: «Чоловік і добрий був би, так біда — хитрий, як лисиця, і на всі сторони мотається, де не посій, там і уродиться...»? (Микола)
- «...Живуть хоть не так, як люди, а хоть побіля людей, копійка водиться і про чорний день іміється». (Возний Тетерваковський)
- Дійова особа, яка так висловлює думку про Наталку: «Золото не дівка! Наградив бог Терпилиху дочкою». (Виборний Макогоненко)
- Він, понадіявшись на своє багатство, зачав знакомитись не з рівнею; зачав, бач, заводити бенкет з повитчиками, з канцеляристами, купцями і цехмістрами — пив, гуляв і шахровав гроші, покинув свій промисел і мало-помалу розточив своє добро...». (Терпило)
- Хто з героїв висловив думку: «Бідність і багатство — єсть то божа воля, / З милим їх ділити — єсть щаслива доля?» (Наталка)
- До кого звернулась Наталка з промовою: «Я покорюсь вашій волі і для вас за першого жениха, вам угодного, піду замуж, перенесу своє горе... не буду ніколи плакати»? (До Терпилихи)
- Кого мав на увазі виборний, зазначаючи: «Ради пройдисвіта, ланця, що, може, де в острозі сидить, може, умер або в москалі завербувався!...»? (До Петра)
- «Один собі живу на світі, як билинка на полі; сирота — без роду, без племені, без талану і без приюту». (Микола)
- «Так і я з чорноморцями буду тетерю їсти, горілку пити, люльку курити і черкес бити. Тільки там треба утаїти, що я письменний: у них, кажуть, із розумом не треба висоватись, та се невелика штука». (Микола)

IV. Сприйняття і засвоєння учнями навчального матеріалу

1. Бесіда, робота з підручником

- Що можете сказати про Наталку Полтавку, виходячи з прочитаного тексту?
- Через що страждає героїня твору?
- Яким вбачає для себе Полтавка майбутнє родинне життя?
- Що свідчить про чесність і порядність коханої Петра?
- Чому, на думку Наталки, соціальна нерівність є суттєвою перешкодою для подружнього життя?

- Якщо Наталка вірна Петрові, то чому вона віддає рушники возному? Яка боротьба проходить у її душі? Який епізод п'єси виправдовує її перед Петром? (Дія I, ява IV) – розмова з Терпилихою. (Зачитати)

(Дія I, ява VI) – зачитати.

- Як же змінюється поведінка Наталки, коли вона дізнається, що її Петро повернувся?

- Чому в боротьбі проти звичаїв свого середовища героїня виявилася переможницею?

- Які риси характеру Наталки допомагають їй у боротьбі за своє щастя?

- Як про неї говорять герої драми?

Зачитування учнів уривків з тексту:

- Возний: «Ти одна зложила єму (серцю) позов на вічні роки, і душа моя ежечасно волаєть тебе і послі нишпорной даже години».

- Выборний: «Золото — не дівка! Наградив бог Терпилиху дочкою. Крім того, що красива, розумна, моторна і для всякого діла дотепна,— яке у неї добре серце, як вона поважає матір свою, шанує всіх старших себе; яка трудяща, яка рукодільниця; себе і матір свою на світі держить».

- Терпилиха про дочку: «...вона добра у мене дитина, вона обіщала для мого покою за першого жениха, аби б добрий, вийти заміж».

- Выборний про Наталку: «...всі матері приміром ставлять її своїм дочкам». «Ай Наталка! Ай Полтавка! От дівка, що і на краю пропасті не тільки не здригнулася, но і другого піддержує».

2. Творча справа

- Складіть сенкан: «Наталка»

3. Метод «Прес»

– Уявіть, що до вас підійшов кореспондент і попросив дати інтерв'ю. Висловіть свою думку, поясніть, чому ви так вважаєте, наведіть аргументи, підсумуйте сказане.

– Чи може Наталка бути ідеалом сучасної української дівчини?

V. Ознайомлення із скульптурним образом та інформацією про пам'ятник-фонтан Г. Савченка «Наталка Полтавка» в м. Кропивницькому (зображення на екрані).

Довідка: Пам'ятник-фонтан в Кропивницькому (колишній Кіровоград) встановлено на честь героїні однойменної п'єси Котляревського. Навпроти фонтану розташований театр імені Кропивницького і пам'ятник, присвячений драматургу. Офіційне відкриття фонтану відбулося у вересні 2013 року до дня 259-річчя заснування міста. Автор Григорій Савченко працював над створенням скульптури дев'ять місяців. Статуя виконана зі штучного мармуру, має висоту 1,9 метра.

1. Бесіда

- Кому присвятив свою роботу Григорій Савченко?
- Який епізод із п'єси обрав скульптор для увічнення образу героїні Котляревського?
- Чи вдалося митцеві передати національний характер Наталки Полтавки? Які деталі скульптури про це свідчать?
- Чи випадково обране місце для фонтану? Пригадайте, образом-символом чого є водограй у світовому мистецтві? Як ця архітектурна споруда доповнює образ Наталки?
- Якими емоціями керувався митець, реалізуючи свій творчий задум, які почуття сподівався пробудити в містян?

VI. Підсумок уроку. Оцінювання учнів

1. Слово вчителя

Колись багата дочка міщанина не злякалася труднощів, злиднів. Вона розумна, обачна, не плекає жодних ілюзій. Заради коханого Петра відмовляє «престижним» женихам, адже сім'я, кохання, шлюб для неї є найвищою цінністю. Вона не боїться труднощів і перешкод. Усе робить для того, щоб бути з коханим.

Тож образ Наталки – гімн великому коханню, і цей образ буде приваблювати ще не одне покоління. Мені хотілося б побажати нашим дівчатам та юнакам наслідувати це велике чисте почуття.

2. «Мікрофон».

- Які із ваших очікувань здійснилися?
- Чого навчив вас сьогоднішній урок?

VII. Домашнє завдання (диференційоване)

1. Написати мінітвір «Чим я схожа на Наталку Полтавку?» (Для дівчат)
2. Написати мінітвір «Мій ідеал майбутньої дружини» (Для юнаків)